

Motion till riksdagen 2025/26:4218

av **Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)**

med anledning av prop. 2025/26:294 För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag för att stärka möjligheten till kontakt mellan barn och biologiska föräldrar när det är till barnets bästa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn över 15 år inte ska tvingas vara kvar i ett familjehem när bristerna hos de biologiska föräldrarna som föranledde placeringen är undanröjda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kunskap kring våld i det stärkta stödet till föräldrar och vårdnadshavare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I propositionen föreslås att den nuvarande lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) ersätts av en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga och en ny lag om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården. I den nya lagen om omhändertagande för vård av barn och unga föreslås även en ny grund för omhändertagande för vård på grund av anknytning till familjehemmet. Detta föreslås för att åstadkomma ökad trygghet och stabilitet för barn som är placerade i familjehem. I detta syfte föreslås det också bli möjligt att i vissa fall avvisa en vårdnadshavares begäran om att ett omhändertagande ska upphöra. För att omhändertaganden bättre ska svara mot barns och ungas behov av skydd och vård föreslås också att förutsättningarna

för vilka förhållanden i hemmet och vilka beteenden som kan utgöra grund för ett omhändertagande för vård ska justeras och kompletteras i vissa avseenden.

Stärkta möjligheter till kontakt mellan barn och biologiska föräldrar när det är det bästa för barnet

I utredningsbetänkandet om barns och ungas rätt vid tvångsvård (2015:71) understryks vikten av att barn och föräldrar om möjligt ska återförenas är en grundläggande princip i sociallagstiftningen. Att vårdnadshavare erbjuds att bli delaktiga under vårdens genomförande och utveckla sitt föräldraskap och få stöd kan ha stor betydelse för att de ska finnas kvar i barnens liv. I förslaget till ny lagstiftning framgår av 7 kap. 4 § att socialnämnden ska erbjuda vårdnadshavare och föräldrar stöd som kan bidra till att de blir delaktiga i vården av barnet eller utvecklas i sitt föräldraskap. För att stödja kommunernas socialtjänst i det arbetet bör regeringen återkomma med förslag för att stärka möjligheten till kontakt mellan barn och biologiska föräldrar när det är till barnets bästa. Detta bör tillkännages för regeringen.

Barn över 15 år ska inte tvingas att vara kvar i ett familjehem

Vid ett tvångsomhändertagande krävs det enligt nuvarande lag att det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller de som har vårdnaden om honom eller henne och, när den unge har fyllt 15 år, av honom eller henne själv (1 § andra stycket LVU). Samma bestämmelse föreslås i den nya lagen även gälla för tvångsvård som beslutas på den nya grunden om anknytning till familjehemmet.

I likhet med vad både Socialstyrelsen och Rädda Barnen för fram i sina remissvar anser vi inte att det kan vara till barnets bästa att bo kvar i ett familjehem om bristerna som föranledde placeringen är undanröjda och ett barn över 15 år inte vill stanna kvar i familjehemmet. Vi motsätter oss därför regeringens lagförslag i denna del. Detta bör tillkännages för regeringen.

Stöd till föräldrar och vårdnadshavare

I det svenska familjestödsorienterade systemet blir samverkan med föräldrarna centralt och föräldrarnas problembeskrivningar och bedömningar ges så stort utrymme att det ofta sker på bekostnad av de våldsutsatta barnens behov och åsikter. När stöd till föräldrar och vårdnadshavare ska stärkas måste ansvariga ha ökad kunskap om olika typer av våld och övergrepp mot barn, om hur signaler kan fångas upp och tolkas och om vilket stöd och/eller vilka insatser som krävs.

Det handlar om alla typer av våld och övergrepp, inklusive fysiska, psykiska och sexuella, samt om försummelse och latent våld. Våld är ett mångtydigt begrepp som i både forskning och praktik kan definieras på olika sätt. Det kan handla om brottsliga gärningar som fysiskt våld och sexuella övergrepp. Våld kan också vara handlingar som enligt rådande lagstiftning inte definieras som brott men som sammantaget kan skapa ett mönster av utsatthet: nedsättande kommentarer, ekonomiskt utnyttjande, försummelse och isolering.

För att förebygga och upptäcka våld samt för att ge ett heltäckande stöd till våldsutsatta vuxna och barn samt barn som bevittnat våld kan socialnämnden även ofta behöva ta hänsyn till och beakta kränkningar som inte är brott.

Spädbarn och små barn har en särskild våldsutsatthet, liksom funktionshindrade barn, där samhället måste öka sin kompetens för att upptäcka och förhindra våld och övergrepp. Detta måste beaktas när stöd till föräldrar och vårdnadshavare stärks så att det helt utgår från barnets bästa och barnets rätt till en uppväxt fri från våld.

I propositionen framhålls att regeringen har gett Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd och Socialstyrelsen i uppdrag att stärka föräldraskapsstödet vid placering av barn utanför det egna hemmet (S2025/01036). I uppdraget ingår även att analysera och ta ställning till om tillgängligt föräldraskapsstöd motsvarar föräldrarnas behov och om det är anpassat utifrån både föräldrarnas och barnets behov, däribland behovet av praktiskt stöd. Uppdraget, som ska redovisas till regeringen senast den 1 februari 2027, omfattar vårdnadshavare och föräldrar till barn och unga som omhändertagits på grund av såväl förhållanden i hemmet som eget beteende.

I arbetet med att stärka stödet till föräldrar och vårdnadshavare bör det därför ingå ökad kunskap kring våld. Detta bör tillkännages för regeringen.

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Gustaf Lantz (S)

Mikael Dahlqvist (S)

Agneta Nilsson (S)

Anna Vikström (S)

Karin Sundin (S)

Dzenan Cisija (S)